

**HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 21 MARTIE 1974¹**

**Belgische Radio en Televisie și Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs
împotriva
SV SABAM și NV Fonior**

(cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare,
formulată de Tribunal de première instance de Bruxelles)

„BRT — II”

Cauza 127/73

În cauza 127/73,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Tribunal de première instance din Bruxelles, pentru pronunțarea, în litigiile pendinte în fața acestei instanțe între

1. Belgische Radio en Televisie

și

NV Fonior

2. Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs

și

NV Fonior

3. Belgische Radio en Televisie

și

SV SABAM și NV Fonior

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 86 și a articolului 90 alineatul (2) din Tratatul CEE,

CURTEA,

constituită din domnii R. Lecourt, președinte, A. M. Donner și M. Sørensen, președinți de cameră, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh și A. J. Mackenzie Stuart (raportor), judecători,

avocat general: domnul H. Mayras,
grefier: domnul A. Van Houtte,

¹ Limba de procedură: olandeza.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Întrucât prin hotărârea din 4 aprilie 1973, primită la grefa Curții la 19 aprilie 1973, Tribunal de première instance din Bruxelles a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, mai multe întrebări privind interpretarea articolului 86 și a articolului 90 alineatul (2) din tratatul menționat;

2 întrebările respective trebuie să permită instanței naționale să aprecieze validitatea contractelor încheiate în 1963 și 1967 între Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs (denumită în continuare „SABAM”) și doi autori, contracte prin care aceștia din urmă au cedat SABAM o parte din drepturile lor;

3 întrucât prin prima întrebare se dorește să se stabilească dacă o întreprindere care deține într-un stat membru monopolul *de facto* al gestionării drepturilor de autor își exercită în mod abuziv poziția sa dominantă atunci când solicită cesiunea integrală a tuturor drepturilor de autor fără a face deosebire între categoriile specifice ale acestor drepturi;

4 prin a doua întrebare se dorește să se stabilească dacă poate constitui un abuz de poziție dominantă faptul că o întreprindere stipulează ca autorul să cedeze drepturile actuale și viitoare și ca, fără să fie necesară vreo justificare, exercitarea drepturilor cedate să rămână rezervată întreprinderii respective timp de cinci ani după retragerea asociatului;

5 din ordonanța de trimitere reiese că instanța națională, întrucât a constatat că întreprinderea în cauză deține efectiv un cvasi-monopol pe teritoriul belgian și ocupa, prin urmare, o poziție dominantă într-o parte semnificativă a pieței comune, a considerat că trebuie să mai cerceteze dacă întreprinderea respectivă exploata în mod abuziv această poziție dominantă prin intermediul statutelor și contractelor cu membrii săi;

6 întrucât în conformitate cu articolul 86 paragraful al doilea litera (a) din tratat, impunerea, în mod direct sau indirect, a unor condiții inechitabile de tranzacționare trebuie considerată o practică abuzivă;

7 prin urmare, este necesar să se verifice dacă asociația drepturilor de autor, în temeiul statutelor sau al contractelor pe care le încheie cu membrii săi, impune în mod direct sau indirect acestora sau unor terți, condiții inechitabile pentru exploatarea operelor a căror protecție i-a fost încredințată;

8 această apreciere impune să fie luate în considerare toate interesele relevante, în scopul asigurării echilibrului între libertatea maximă a autorilor, compozitorilor și editorilor de a dispune de operele lor și gestionarea eficientă a drepturilor acestora de către o întreprindere la care nu pot, în mod practic, să evite să adere;

9 pentru a aprecia dacă, în aceste condiții, practicile menționate în hotărârea de trimitere constituie sau nu un abuz în sensul articolului 86 din tratat, trebuie totuși să se țină seama de faptul că o întreprindere de tipul vizat este o asociație al cărei scop îl reprezintă protecția drepturilor și intereselor membrilor săi individuali față de, în special, marii utilizatori și distribuitori de materiale muzicale, precum organismele de radiodifuziune și producătorii de discuri;

10 protecția eficientă a drepturilor și intereselor lor presupune ca asociația să beneficieze de o poziție bazată pe cesiunea în favoarea sa, de către autorii asociați, a drepturilor lor în măsura necesară pentru a da acțiunii sale amploarea și importanța de care este nevoie;

11 prin urmare, este necesar să se analizeze dacă practicile în litigiu depășesc limitele necesare în acest scop, ținând seama totodată de interesul unui autor individual de a nu-și vedea libertatea de a dispune de opera sa limitată mai mult decât este necesar;

12 în acest sens, cesiunea obligatorie a tuturor drepturilor de autor, actuale și viitoare, fără deosebire între ele în funcție de formele diferite de utilizare recunoscute în general, poate fi considerată o tranzacție inechitabilă, mai ales dacă cesiunea respectivă este impusă pentru o perioadă extinsă, după retragerea asociatului;

13 este de competența instanței să aprecieze caracterul excesiv al unor astfel de prevederi, ținând seama de efectul individual intrinsec al acestor clauze și de efectul combinării lor;

14 este, de asemenea, de competența instanței naționale să aprecieze dacă și în ce măsură practicile abuzive eventual constatate au repercusiuni asupra intereselor autorilor sau terților în cauză pentru a determina consecințele asupra validității și efectului contractelor litigioase sau ale anumitor clauze ale acestora;

15 prin urmare, trebuie să se concluzioneze că poate constitui exploatare abuzivă faptul că o întreprindere care este însărcinată cu exploatarea drepturilor de autor și care deține o poziție dominantă în sensul articolului 86 impune membrilor săi angajamente care nu sunt indispensabile pentru realizarea obiectivului său social și împiedică astfel în mod inechitabil libertatea unui membru de a-și exercita dreptul său de autor;

16 întrucât prin a treia întrebare se solicită Curții să dea o interpretare expresiei „întreprindere care are sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general” și să se pronunțe, în special, dacă această noțiune implică faptul că o întreprindere trebuie să beneficieze de anumite privilegii care sunt refuzate altor întreprinderi;

17 prin ultima întrebare se dorește să se stabilească dacă dispozițiile articolului 90 alineatul (2) din tratat creează, pentru persoanele de drept privat, drepturi pe care instanța națională trebuie să le protejeze;

18 din ordonanța de trimitere reiese că a treia întrebare a fost adresată pentru a se stabili dacă o asociație însărcinată de membrii săi cu gestionarea drepturilor lor de autor este vizată prin expresia respectivă;

19 întrucât, fiind vorba despre o prevedere care permite, în anumite împrejurări, o derogare de la dispozițiile tratatului, definiția întreprinderilor care o pot invoca trebuie să aibă o interpretare strictă;

20 deși întreprinderile private pot intra sub incidența dispoziției respective, acestora trebuie totuși să li se încredințeze sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general printr-un act al autorității publice;

21 aceasta reiese în mod evident ca urmare a faptului că trimiterea la „misiunea specială care le-a fost încredințată” vizează, de asemenea, întreprinderile care prezintă caracter de monopol fiscal;

22 prin urmare, este de competența instanței naționale să cerceteze dacă o întreprindere care invocă dispozițiile articolului 90 alineatul (2) pentru a se prevala de o derogare de la dispozițiile tratatului a fost într-adevăr însărcinată de un stat membru cu gestionarea unui serviciu de interes economic general;

23 acest lucru nu este valabil în cazul unei întreprinderi pe care statul nu a însărcinat-o cu nicio misiune și care gestionează interese private, chiar dacă este vorba despre drepturi de proprietate intelectuală protejate prin lege;

24 în consecință, nu este necesar să se răspundă la ultima întrebare;

Cu privire la cheltuielile de judecată

25 Întrucât cheltuielile efectuate de către Comisia Comunităților Europene și de către Guvernul Republicii Federale Germania, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;

26 întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată;

pentru aceste motive,

având în vedere actele de procedură;

după ascultarea raportului judecătorului raportor;

după ascultarea observațiilor orale ale Comisiei Comunităților Europene, ale Guvernului Republicii Federale Germania, ale Belgische Radio en Televisie și ale SABAM,

după ascultarea concluziilor avocatului general;

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, în special articolul 86, articolul 90 alineatul (2) și articolul 177;

având în vedere Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a Comunității Economice Europene, în special articolul 20;

având în vedere Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene;

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de Tribunal de première instance din Bruxelles prin hotărârea din 4 aprilie 1973, hotărăște:

1. **a) Poate constitui exploatare abuzivă faptul că o întreprindere care este însărcinată cu exploatarea drepturilor de autor și care deține o poziție dominantă în sensul articolului 86 impune membrilor săi angajamente care nu sunt indispensabile pentru realizarea obiectivului său social și împiedică astfel în mod inechitabil libertatea unui membru de a-și exercita dreptul său de autor;**
b) Este de competența instanței naționale să aprecieze dacă și în ce măsură practicile abuzive eventual constatate au repercusiuni asupra intereselor autorilor sau terților în cauză pentru a determina consecințele asupra validității și efectului contractelor litigioase sau ale anumitor clauze ale acestora;
2. **O întreprindere pe care statul nu a însărcinat-o cu nicio misiune și care gestionează interese private, chiar dacă este vorba despre drepturi de proprietate**

**intelectuală protejate prin lege, nu intră sub incidența articolului 90 alineatul (2) din
Tratatul CEE.**

Lecourt Donner Sørensen Monaco Mertens de Wilmars
 Pescatore Kutscher Ó Dálaigh Mackenzie Stuart

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 27 martie 1974.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
R. Lecourt